

1. An Polasaí

I gcomhréir le riachtanais an Acht Oideachais (Leas) 2000 agus na dtreoiríní faoi chód iompair a d'eisigh an Bord Náisiúnta um Leas Oideachais tá an beartas frithbhulaíochta seo a leanas glactha ag Bord Bainistíochta Choláiste Bhríde mar chuid de chód iompair iomlán an Choláiste. Géilleann an beartas go huile agus go hiomlán do riachtanais *Ghnásanna Frithbhulaíochta Bunscoile agus Iar-bhunscoile* a foilsíodh i Meán Fómhair 2013.

2. Príomhphrionsabail dea-chleachtais

Aithníonn Bord Feidhmniúcháin Choláiste Bhríde a thromchúisí atá iompar bulaíochta agus a dhiúltaí a d'fhéadfadh a thionchar a bheith ar dhaltaí, agus geallann an Coláiste dá réir cloí leis na príomhphrionsabail dea-chleachtais seo a leanas agus iompar bulaíochta á chosc agus á chomhrac.

- Cultúr dearfach a bheith i réim sa choláiste:
- ina nglactar go fonnmar le difríocht agus le héagsúlacht agus ina léirítear meas ar chuimsitheacht;
- ina spreagtar daltaí chun iompar bulaíochta a nochtadh agus a phlé i dtimpeallacht neamhbhagrach; agus
- ina gcuirtear caidreamh bunaithe ar mheas chun cinn ar fud phobal an Choláiste;
- Ceannaireacht éifeachtach;
- Cur chuige coláiste uile;
- Tuiscint i bpáirt faoin rud is bulaíocht ann agus faoin tionchar is féidir a bheith aige
- Feidhmiú straitéisí oideachais agus coiscthe (lena n-áirítear bearta chun feasacht a mhúscailt)
- a chothaíonn ionbhá, meas agus athléimneacht sna daltaí; agus
- ina dtéitear i ngleic go sainráite le cibearbhulaíocht agus le bulaíocht bunaithe ar aitheantas, lena n-áirítear bulaíocht homafóbach agus trasfóbach;
- Maoirseacht agus monatóireacht éifeachtach ar scoláirí;
- Tacaíochtaí / traenáil don fhoireann; (*Caithfidh gach duine an cúrsa 'Children First' a dhéanamh*)
- Teagmhais bhulaíochta a thaifeadh agus a imscrúdú ar shlí chomhsheasmhach agus obair leantach a dhéanamh ina dtaobh (lena n-áirítear straitéisí aitheanta idirghabhála a úsáid); agus
- Meastóireacht leanúnach ar a éifeachtaí atá an beartas frithbhulaíochta.

3. Sainmhíniú ar bhulaíocht

I gcomhréir le *Gnásanna Frithbhulaíochta Bunscoile agus Iar-bhunscoile* seo é an sainmhíniú ar bhulaíocht: iompar diúltach neamhiarrtha, bíodh sé i bhfoirm iompar briathartha, síceolaíoch nó fisiciúil, a dhéanann duine aonair nó grúpa in aghaidh duine nó daoine eile, agus a dhéantar arís agus arís eile. Áirítear na cineálacha iompair bhulaíochta seo a leanas ar an sainmhíniú ar bhulaíocht:

- **Ionsaitheacht fisiciúil:** Áirítear air sin duine a bhrú, a shá, a bhualadh, a chiceáil, a phriocadh nó cor coise a chur ann. Bheadh trom-ionsaí fisiciúil ar áireamh anseo. Is minic a théann daltaí i mbun 'troideanna bréige', ach féadtar úsáid a bhaint astu chun ciapadh fisiciúil a dhéanamh faoi cheilt, sin nó duine a ghortú.
- **Imeaglú:** Cineál ar leith iompar bulaíochta is ea imeaglú: d'fhéadfadh sé a bheith bunaithe ar chomharthaíocht choirp ionsaitheach ina mbaintear úsáid as an nguth mar arm troda. D'fhéadfadh aghaidh a léiríonn ionsaitheacht agus/nó míghnaoi a bheith ina chúis mhór imní.
- **Aonrú agus eisiamh:** Tarlaíonn bulaíocht den chineál seo nuair a dhéanann cuid den rang nó an rang ar fad nó sna tithe cuid de lóistéirí an tí nó na lóistéirí ar fad sa teach duine a aonrú, a eisiamh nó neamhaird a thabhairt air/uirthi d'aon ghnó. Fágтар duine as an áireamh d'aon ghnó agus bíonn cúlchaint mhailíseach ar siúl. D'fhéadfadh ráitis mhaslacha a bheith á scríobh mar gheall ar an dalta seo in áiteanna poiblí, nó nótaí faoin scoíre nó líníochtaí den scoláire bheith á scaipeadh nó í/é a bheith á maslú/mhaslú de chogar ach é a bheith sách ard le go gcloisfí é.
- **Caidreamh bulaíochta:** Bíonn seo ann nuair a dhiúltaítear go leanúnach d'iarrachtaí duine caidreamh a bheith aige/aici le piaraí agus gaol a chothú leo, nó nuair a bhaintear an bonn de na hiarrachtaí sin.
- **Cibearbhulaíocht:** Is bulaíocht é seo a chuirtear i gcrích trí theicneolaíochtaí eolais agus cumarsáide ar nós téacsteachtairachtaí, suíomhanna líonra sóisialta, r-phost, cur teachtaireachtaí meandracha, feidhmchláir, suíomhanna cluichíochta, seomraí comhrá agus teicneolaíochtaí eile ar líne. An cineál bulaíochta ar líne is coitianta ná teachtaireachtaí míchuí nó goilliúnacha a dhíriú ar dhuine.

- **Ainmneacha maslacha a thabhairt ar dhuine:** Duine ar bith a thugann ainm maslach, goilliúnach nó náiritheach ar dhuine eile, ba cheart féachaint air sin mar iompar bulaíochta. Is minic a ndéantar tagairt do chuma fhisiciúil duine. D'fhéadfaí aird dhiúltach a dhíriú ar thuin chainte nó ar ghuth so-aitheanta. Is minic cumas acadúil a bheith ina chúis le hainmneacha maslacha.
- **Dochar do mhaoin:** Is féidir bulaíocht a dhíriú ar mhaoin phearsanta. I gceist ansin bheadh damáiste d'éadaí, d'fhón póca nó do ghléasanna eile, do leabhair scoile agus d'ábhar foghlama eile. D'fhéadfaí rudaí pearsanta a bhriseadh, a loit, a ghoid nó a chur i bhfolach.
- **Sracadh:** D'fhéadfaí airgead a éileamh, faoi bhagairt uaireanta. D'fhéadfaí iallach a chur ar scoláire maoin a ghoid ar son duine eile atá ag gabháil d'iompar bulaíochta .
- **Bulaíocht bunaithe ar aitheantas,** ar nós bulaíocht homafóbach, bulaíocht chiníoch, bulaíocht bunaithe ar bhallaíocht den Lucht Siúil agus bulaíocht ar dhuine faoi mhíchumas nó ar dhuine a bhfuil riachtanais speisialta oideachais air/uirthi.

Ní chuimsíonn an sainmhíniú seo ar bhulaíocht teagmhais aonraithe nó teagmhais aon uaire d'iompar diúltach d'aon turas, lena n-áirítear téacsteachtairacht mhaslach nó goilliúnach aon uaire nó teachtaireachtaí príobháideacha eile agus ba cheart déileáil leo, mar is cuí, de réir chód iompair an choláiste.

Ach, i bhfianaise an bheartais seo, féachfar ar theachtairacht, íomhá nó ráiteas poiblí goilliúnach aon uaire ar shuíomh Gréasáin líonra poiblí nó ar fhóram poiblí eile ar féidir an teachtaireacht, an íomhá nó an ráiteas sin a fheiceáil air agus/nó a bheith athráite ag daoine eile mar iompar bulaíochta.

Iompar diúltach nach n-áirítear sa sainmhíniú seo ar bhulaíocht, déileálfar leis de réir chód iompair an choláiste.

4. Gnásanna chun iompar bulaíochta a imscrúdú agus déileáil leis

Seo a leanas straitéisí Choláiste Bhríde chun iompar bulaíochta a imscrúdú, chun obair leantach a dhéanamh ina dtaobh agus chun iompar bulaíochta a thaifeadh mar aon leis na straitéisí idirghabhála bunaithe a úsáidfídh an scoil chun déileáil le cásanna d'iompar bulaíochta:

- Is é an phríomhaidhm a bheidh ag an múinteoir ábhartha agus bulaíocht á imscrúdú aici/aige aghaidh a thabhairt ar aon cheist is gá a réiteach agus an gaol idir na páirtithe i dtrácht a chur ar ais mar a bhí sé an oiread is indéanta sin (seachas milleán a chur). Agus imscrúdú ar bhulaíocht á dhéanamh, nó nuair a bhítear ag déileáil le bulaíocht, feidhmeoidh an múinteoir a breithiúnas gairmiúil chun a chinneadh cibé an ndearnadh bulaíocht agus conas ab fhearr déileáil leis an bhfadhb.
- Caithfidh an múinteoir ábhartha gach tuairisc, lena n-áirítear tuairiscí gan ainm, a imscrúdú agus déileáil leo. Ar an tslí sin beidh níos mó muiníne ag daltaí gur fiú bulaíocht a thuairisciú. Tá sé ríthábhachtach an mhuinín sin a chothú i measc na ndaltaí. Deirtear go soiléir leis na daltaí nach ag tabhairt leideanna atá siad nuair a thuairiscíonn siad teagmhais bhulaíochta ach á n-iompar féin ar dhóigh fhreagrach.
- Ní mór do thuismitheoirí agus do scoláirí comhoibriú le haon imscrúdú agus cuidiú leis an choláiste aon cheist bhulaíochta a réiteach agus an caidreamh a bhíodh idir na páirtithe atá bainteach leis an mbulaíocht a chur ar ais mar a bhí sé, a mhéad is indéanta sin. Bíonn cur chuige réidh, fadhbréitigh, neamhmhothúcháinach ag múinteoirí agus iad ag déileáil le líomhaintí d'iompar bulaíochta a thuairiscíonn scoláire, baill foirne nó tuismitheoirí dóibh.
- Is fearr de ghnáth teagmhais a imscrúdú lasmuigh den seomra ranga chun príobháideacht gach duine atá bainteach leis a chosaint. Déantar gach agallamh go hígair ag féachaint do chearta gach scoláire i dtrácht. D'fhéadfadh scoláirí nach bhfuil baint dhíreach acu leis an bhulaíocht eolas úsáideach a sholáthar in agallamh mar sin. Agus anailís á déanamh ar theagmhais d'iompar bulaíochta, lorgaíonn an múinteoir ábhartha freagraí ar na ceisteanna céard, cá háit, cathain, cén duine nó cé na daoine, agus cad chuige? Cuirtear na ceisteanna sin go ciúin síochánta, chun sampla a thabhairt den dóigh le déileáil le coimhlint go héifeachtach neamhionsaitheach.
- Má bhíonn grúpa i gceist, cuirtear agallamh ar gach duine den ghrúpa ina nduine agus ina nduine agus labhraítear leis an ngrúpa ar fad ina dhiaidh sin. Ag an chruinniú grúpa, iarrtar ar gach ball cuntas a thabhairt ar an mhéid a chonaic sé/sí le bheith cinnte go gcluineann an grúpa ar fad cuntais a chéile. Tacaíonn muid le gach ball sa ghrúpa i bhfianaise na mbrúnna a d'fhéadfadh baill eile sa ghrúpa a chur orthu tar éis an agallaimh leis an múinteoir. In amanna thiocthadh leis a bheith foirsteanach

nó cuidiúil iarraidh ar na daoine a bhí bainteach leis an teagmhas a gcuntas ar an teagmhas a scríobh síos.

- I gcásanna ina gcinneann an múinteoir ábhartha go ndearnadh bulaíocht, déantar teagmháil, a luaithe is féidir, le tuismitheoirí na bpáirtithe i dtrácht chun iad a chur ar an eolas faoin scéal agus na bearta a dhéanfar a mhíniú doibh (le tagairt do bheartas an Choláiste). Tugann an Coláiste deis phlé do na tuismitheoirí ar dhóigeanna ina bhféadfaí bearta an choláiste agus an tacaíocht do na scoláirí a athneartú nó a mhéadú. I gcás ina gcinneann an múinteoir go raibh scoláire ag gabháil d'iompar bulaíochta, cuirtear ar a súile nó ar a shúile di nó dó go soiléir gur sháraigh sí nó sé beartas frith-bhulaíochta an choláiste agus déantar iarrachtaí chun go bhféachfadh sí nó sí an scéal ó thaobh an dalta a bhfuil an bhulaíocht á déanamh air nó uirthi nó air. Déantar iarracht fáil amach an bhfuil rud ar bith ag cur as don scoláire áirithe seo agus tugtar tacaíocht di/dó fosta más gá.
- Bíonn muid soiléir don uile dhuine atá bainteach leis (gach grúpa scoláirí agus tuismitheoirí) in aon chás ina mbíonn gá le smachtú, gur ceist phríobháideach é idir an scoláire atá á smachtú, a tuismitheoirí nó a thuismitheoirí agus an coláiste.
- I gcás nach bhfuil tuismitheoir sásta gur dhéileáil an Coláiste le cás bulaíochta i gcomhréir leis na gnásanna seo, caithfidh gnásanna na **Coláiste** maidir le gearán a dhéanamh a chur in iúl don tuismitheoir. I gcás ina mbaineann an tuismitheoir úsáid as gnásanna an Choláiste maidir le gearán a dhéanamh agus nach bhfuil sí/sé sásta fós, caithfidh an Coláiste a insint don tuismitheoir go bhfuil sé de cheart aici/aige gearán a dhéanamh le hOmbudsman na Leanaí.

5. Gnásanna chun iompar bulaíochta a thaifeadadh

- Tá sé cinnithe ag Bord Feidhmniúcháin Choláiste Bhríde go mbíonn gnásanna soiléire ag an Choláiste chun iompar bulaíochta a nótaíl agus a thuairisciú go foirmiúil agus tá na gnásanna sin doiciméadaithe mar chuid de bheartas frithbhulaíochta an Choláiste. Ní mór gach taifead a choimeád i gcomhréir leis an reachtaíocht chuí cosanta sonraí.

- Bíodh is go gcaithfear gach tuairisc, lena n-áirítear tuairiscí gan ainm i dtaobh bulaíochta, a imscrúdú agus go gcaithfidh an múinteoir déileáil leo, bainfidh an múinteoir leas as a breithiúnas gairmiúil i dtaca leis na taifid de na tuairiscí sin a bheidh le coinneáil, na bearta a dhéanfar agus aon phlé leo siúd atá bainteach leis an mbulaíocht maidir leis an gcéanna.
- Má fhaigheann an múinteoir go ndearnadh bulaíocht, *ní mór don mhúinteoir taifid scríofa a choimeád chun cabhrú léi/leis an cheist a réiteach agus an gaol idir na páirtithe a chur ar ais mar a bhí sé, a mhéad is indéanta.
- Caithfidh gach taifead scríofa bheith soiléir agus gonta dírithe go bunaithe ar a dúradh agus é bheith lámh scríofa. Coinneoidh Oifigigh an Chúrsa (*Is é sin Príomhoide nó Leas-Príomhoide and chúrsa*) na taifid seo faoi ghlas i gCaibinéad dódhíonach.

6. Tacaíochtaí do dhaltaí a ndearnadh bulaíocht orthu

Seo a leanas clár tacaíochta Choláiste Bhríde do scoláirí a ndearnadh bulaíocht orthu:

- Tá clár tacaíochta i bhfeidhm i gColáiste Bhríde do scoláirí a ndearnadh bulaíocht orthu. D'fhéadfadh comhairleoireacht agus/nó deiseanna chun a bheith rannpháirteach i ngníomhaíochtaí chun a bhféinmheas a mhéadú, a scileanna cairdis agus sóisialta a fhorbairt agus athléimneacht a chothú iontu a bheith de dhíth ar dhaltaí mar sin. Is cur chuige cúram comhroinnte atá againn. Baineann muid leas as cleachtas aisríoch, idirghabháil nó comhréiteach mar is cuí. Coinníonn muid cumarsáid oscailte idir an coláiste agus tuismitheoirí agus oibríonn muid le chéile chun an fhadhb a leigheas agus chun an t-íospartach a chosaint.

7. Cásanna tromchúiseacha a tharchur chuig FSS

I dtaca le bulaíocht sna scoileanna foráiltear in *Tús Áite do Leanaí – Treoir Náisiúnta maidir le Cosaint agus Leas Páistí, 2011* (Tús Áite do Leanaí) agus sna *Gnásanna um Chosaint Leanaí i mBunscoileanna agus in Iar-bhunscoileanna* "i gcásanna ina dtarlaíonn teagmhas tromchúiseach agus ina bhféachtar ar an iompar mar iompar a d'fhéadfadh a bheith mí-

úsáideach, ní mór don scoil dul i gcomhairle le Seirbhísí Sóisialta FSS do Leanaí agus do Theaghlaigh d'fhonn freagairt chuí a dhréachtú, ar nós plean bainistíochta".

Déantar teagmhais thromchúiseacha d'iompar bulaíochta a tharchur, faoi mar atá leagtha síos in Tús Áite do Leanaí agus *sna Gnásanna um Chosaint Leanaí i mBunscoileanna agus in Iar-bhunscoileanna*, chuig Seirbhís Leanaí agus Teaghlaigh HSE agus/nó na Gardaí, faoi mar a bheadh.

Foráiltear, leis, *sna Gnásanna um Chosaint Leanaí i mBunscoileanna agus in Iar-bhunscoileanna* go gcaithfidh an Teagmhálaí Ainmnithe comhairle a lorg ó Sheirbhísí Leanaí agus Teaghlaigh FSS i gcás ina bhfuil údar imní ag pearsanra mar gheall ar pháiste ach nach bhfuil siad cinnte ar cheart an cás a thuairisciú d'FSS.

8. Bulaíocht mar chuid den chontanam

Is féidir le hiompar bulaíochta bheith mar chuid de chontanam iompair seachas ina ghníomh neamhspleách agus i gcásanna áirithe féadfaidh an t-iompar iompú ina ionsaí nó ina chiapadh tromchúiseach fisiciúil nó gnéasach. Chun a chinntiú go ndéileáiltear le cásanna den sórt sin go cuí, déantar foráil i mbeartas frithbhulaíochta an Choláiste le haghaidh nascacht chuí leis an chód iompair agus chun cásanna a tharchur chuig gníomhaireachtaí agus údaráis sheachtracha, nuair is cuí. I gcásanna ina bhfuil údar tromchúiseach imní againn i dtaobh iompar scoláire.

9. Maoirseacht agus Monatóireacht Éifeachtach ar Scoláirí

Deimhníonn an Bord Feidhmniúcháin go bhfuil beartais agus cleachtas chuí mhaoirseachta agus monatóireachta i bhfeidhm chun iompar bulaíochta a chosc agus chun déileáil leis agus chun idirghabháil luath a éascú más féidir.

10. An Ciapadh a Chosc

Deimhníonn an Bord Bainistíochta go ndéanfaidh an Coláiste, de réir a oibleagáidí faoin reachtaíocht chomhionannais, gach beart is indéanta go praiticiúil chun scoláirí agus baill foirne a chosaint ar chiapadh gnéasach agus ar chiapadh ar aon cheann de na naoi bhforas, mar atá inscne lena n-áirítear trasinscne, stádas sibhialta, stádas teaghlaigh, treoshuíomh gnéasach, reiligiún, aois, míchumas, cine nó ballraíocht den Lucht Siúil.

Dhaingnigh Bord Feidhmiúcháin Choláiste Bhríde an Beartas Frithbhulaíochta seo ar 15ú Aibreán 2023

Síniú: p.p. *Niall Ó Mháin*

Cathaoirleach an Choiste Feidhmiúcháin

Dáta: 15 Aibreán 2023

Síniú: *Juan de facto*

Rúnaí an Choláiste

Dáta: 15 Aibreán 2023

Dáta an chéad athbhreithnithe eile: go bliantiúil